
Carl Devos, Hilde Van Liefferinge & Dries Verlet, *Op het kruispunt van de politiek. Links en rechts in Vlaanderen*, Gent, Academia Press, 2006, XVIII + 221 pp., ISBN 978903820992 0

De auteurs vragen zich af hoe zinvol de links-rechts breuklijn vandaag in het Vlaamse partijlandschap nog is, zowel bij kiezers als bij verkozenen. In een theoretisch hoofdstuk, gaan ze eerst in op het ontstaan van deze tegenstelling, op de complexiteit ervan en op de relatie tot dat andere begrippenpaar conservatief-progressief. Na tweehonderd jaar zijn de begrippen links en rechts niet verdwenen omdat ze fundamenteel ingebed geraakten in de sociaaleconomische breuklijn. Volgens de auteurs gelden deze termen niet meer voor de positionering op een communautaire breuklijn, waarbij geen verdere uitleg wordt gegeven, en evenmin voor de levensbeschouwelijke breuklijn waarvan de confessionele invulling verdwenen is. In plaats daarvan voeren ze een 'nieuwe breuklijn'

in, hoewel daarover nog discussie bestaat, met name een socioculturele conflictas (de relatie tussen culturen en etnieën, de opvattingen over politiek en democratie, de aard van gezagsrelaties, het mensbeeld). Tussen beide breuklijnen, de sociaaleconomische en de sociaal-culturele, is geen logisch verband: links op de ene kant betekent niet automatisch links op de andere kant.

Links en rechts blijven evenwel koepelbegrippen. Essentieel voor een meer precieze invulling lijkt het begrippenpaar vrijheid-gelijkheid. Op sociaaleconomisch gebied staat links voor een beperking van de vrijheid (meer regels dan rechts), in sociocultureel opzicht voor meer vrijheid (meer rechten dan rechts). Om te peilen naar de betekenis van het begrippenpaar vandaag voerden de auteurs een empirisch onderzoek: een enquête bij alle Vlaamse verkozenen die in november 2003 zetelden op Vlaams, Brussels, federaal en Europees niveau (261 politici, respons 51,7%), alsook bij kiesgerechtigde inwoners van Gent, Brugge en Antwerpen uit 2003 en Gent uit 2004. De gegevens van de politici werden dan vergeleken met die van de kiezers op basis van drie variabelen: de operationalisering van de twee breuklijnen en hun zelfplaatsing en die van de Vlaamse politieke partijen op de links-rechts as. De resultaten bevestigen het voortbestaan van dit begrippenpaar als politiek ordeningsprincipe. De attitudes van kiezers en deze van de politici van dezelfde partij zijn veelal gelijklopend en wel degelijk richtingaanwijzers voor essentiële samenlevingskeuzes. Er zijn wel afwijkingen. Een voorbeeld. Bij de vraag met welke 'gemeenschap' kiezers en politici zich het meest identificeerden, waarbij slechts één antwoordmogelijkheid werd toegelaten, gaf dat met betrekking tot België en Vlaanderen significante verschillen: kiezers (Belg 23,8%, Vlaming 21,8%), politici (Belg 5,9%, Vlaming 33,3%). Voor het Vlaams Blok positioneerden 85,7% van de politici zich eerst als Vlaming, bij hun kiezers was dat 38,5%. Men kan zich

afvragen in hoever zo'n insnijding rekening kan en moet houden met het grote aantal vlottende kiezers

[Harry Van Velthoven]